

L'Andorra global i multicultural

Resma PUNJABI

L'educació intercultural a Andorra

Em pregunto què pot aportar una hindú nascuda a Barcelona, escolaritzada en el sistema francès i després en l'espanyol i que ha treballat com a mestra a l'Escola Andorrana, i també s'ha format com a psicòloga, sobre educació intercultural a Andorra?

Més enllà del que he pogut aprendre en la meva formació com a psicòloga o com a mestra, la meua pròpia experiència de vida m'ha plantejat una sèrie de situacions en les quals m'he pogut sentir igual de discriminada com acollida i estimada.

En aquest context, l'educació que he rebut tant a l'escola com a casa, en moltes ocasions, ha perpetuat microracismes i ha fomentat la discriminació positiva, a més d'allunyar del que

hauria de ser la integració i l'acceptació incondicional independentment de la raça i la religió. Malgrat això, em sento molt afortunada de poder haver viscut aquestes experiències que alhora em permeten fer una reflexió profunda que per la cultura dominant podria resultar esgotadora alhora que inútil.

I el que acabo d'expressar justament en la darrera frase del paràgraf anterior és això, un microracisme, del qual he sigut víctima però del qual jo també soc artífex, ja que d'això no se salva ningú. La percepció que existeix una cultura dominant porta de forma inherent que hi ha una cultura secundària o submissa. Per tant, si això és així, em puc sentir molt assossegada dient que fer una reflexió pot resultar esgotador o inútil per a la cultura dominant.

Precisament, això és el que no s'ha de permetre organitzant esdeveniments de multiculturalitat, explicant les adaptacions, o les iniciatives que fan en un lloc determinat per acollir les diferents cultures, ja que això és assenyalar allò que és diferent, és a dir que no és semblant al que predomina. I aquest és el cercle viciós on fàcilment et pots sentir atrapat siguis de la cultura que siguis.

Aquest cercle viciós es comença a formar quan a l'escola alguns infants tenen tot el protagonisme per celebrar el dia de la diversitat o el dia de Portugal o el dia de l'Índia. L'hindú o el portuguès se senten diferents, i la resta de la classe no entén per què alguns tenen el seu dia especial. Aquesta experiència la vaig viure amb certa il·lusió a l'escola francesa d'Andorra, però també recordo la meua mare, tota indignada, recalcant que a l'escola es riurien del meu vestit o, com deia jo, de la meua disfressa. Potser des d'una visió basada en l'educació intercultural, els nens i nenes haurien d'haver après què és l'Índia o com és Portugal des d'una perspectiva integradora, respectant la seva condició d'infants que encara no tenen prejudicis ni estereotips.

Aquest episodi certament em va marcar, i per això, durant la meua formació en ciències de l'educació vaig decidir que si algun dia era mestra fomentaria la percepció de la diversitat com un valor i no com una diferència.

De forma anecdòtica, explicaré que en el meu primer any exercint de mestra la meua classe de maternal va pintar el seu autoretrat en tota la gamma de colors marrons possible, a diferència de la classe del costat, en la qual la mestra va decidir escollir el famós *color carn*. D'una forma o una altra, l'escola té una responsabilitat ingent en la formació humana i en la transmissió de coneixements. A vegades, aquesta comesa s'escapa de les mans d'alguns professionals, no perquè no se sentin compromesos amb la causa, sinó perquè es troben en aquest cercle viciós en el qual perpetuen microracismes sense adonar-se'n.

La inclusió és una lluita constant que implica a tots i totes. L'educació és l'agent clau que ha de partir d'un enfocament holístic de forma transversal i interdisciplinari, i afavorir la comunicació i la convivència i el respecte davant de tot.

El context actual és propici per evitar que es generi aquest cercle viciós ja que estem vivint un moment on la globalització ens facilita l'intercanvi social i cultural. Una Andorra oberta al món significa enriquitment, formes de fer i de ser diferents, acceptació i intercanvi incondicional. El moment de fer visible les diferències és del segle passat, ja fa temps que això s'hauria de normalitzar i gran part d'aquesta funció es troba en l'educació i com les persones transmeten els seus pensaments perquè no acabin sent estereotips encoberts o microracismes.

Resma Punjabi,

psicòloga, mestra i tècnica de qualitat de l'AQUA
(Agència de Qualitat de l'Ensenyament Superior d'Andorra)